

INFO TIJDK INFO-TIJK INFO-TÜRK

JANUARI
1982

bulletin mensuel • monthly bulletin • maandelijks bulletin

75

7DE JAAR • PRIJS: 50 BF • JAARABONNEMENT: 500 BF • PCR: 000-1168701-45 •
INFO-TURK - 13/2, Ch. M. WISERPLEIN - 1040 BRUSSEL • TEL: (32-2) 230 34 72
UITGEVER: TURKS COLLECTIEF VOOR UITGAVE EN VERSPREIDING • ISSN 0770-9161

MILLIYET, 16 december 1982



*) MENSENRECHTEN

EUROPA GEEFT NIET TOE AAN DREIGING JUNTA

Na twee dagen debatteren nam de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa op 28 januari, met grote meerderheid een resolutie aan, die de eventuele uitsluiting van Turkije uit het Ministercomité, "ernstig overweegt."

De resolutie, die aangenomen werd met 97 stemmen pro, 15 contra en 5 onthoudingen, vraagt de Turkse regering om geen gebruik meer te maken van zijn stemrecht in het ministercomité, dit tot de parlementaire democratie volledig hersteld is, en tot Turkije opnieuw vertegenwoordigt wordt in het parlementair orgaan van de Raad van Europa.

De woordvoerder van het comité voor Politieke Zaken, Ludwig Steiner, (Oostenrijks Christen-demokraat) zei dat deze resolutie momenteel de meest ernstige waarschuwing van de Raad van Europa aan de Turkse autoriteiten is, en dat de druk, onlangs uitgeoefend door de regering van Ankara, om het aannemen van deze resolutie te voorkomen, getuigt van de sterke positie van de Raad.

M. Steiner preciseerde tevens waarom men de procedure van uitsluiting van Turkije uit de Raad van Europa niet toepast:

1. Deze uitsluiting zou een einde kunnen maken aan de procedures die door 5 lidstaten (Denemarken, Frankrijk, Nederland, Noorwegen en Zweden) aangegaan werden bij de Europese Commissie voor de Mensenrechten.
2. De Raad van Europa zou alle drukingsmidelen op de regering van Ankara verliezen. Het was de vijfde maal sinds de coup van 12 september 1980 dat de Parlementaire Vergadering zich over de kwestie Turkije boog.

De dagen voor de stemming huurden "vrienden" van de Turkse junta in de Europese nieuwsbladen volledige pagina's voor advertenties met het thema: "Turkije: een breuk met Europa lijkt onvermijdelijk!"

Ondanks deze campagne kozen de Europese afgevaardigden de juiste weg en onmaskerden zij eens te meer het weezinwekkend aangezicht van de "grondwettelijke diktatuur".

DE VOLLEDIGE TEKST VAN DE TURKSE GRONWET DIE OP
7 NOVEMBER 1982 AANGENOMEN WERD IS TER
BESCHIKKING IN HET FRANS. ONZE LEZERS
KUNNEN ZE BEKOMEN DOOR 300 BF TE
STORTEN OP REKENING VAN
INFO-TURK

RESOLUTIE VAN DE RAAD VAN EUROPA

De Vergadering,

1. Herinnerend aan zijn vroeger standpunt in deze kwestie;
2. De nieuwe grondwet van Turkije, die op 7 november door het referendum aangenomen werd, in aanmerking genomen;
3. In beschouwing genomen dat de stemming op het referendum, die gevolgd werd door zijn waarnemers die naar Turkije gingen volgens order nr 413 (1982) op technisch gebied eerlijk verliep;
4. Aanvaardend dat de nieuwe grondwet goedgekeurd werd door een onthutsende meerderheid van het Turkse volk;
5. Toch spijt hebbend dat er geen vrije campagne en geen vrije discussie over de uiteindelijke versie van de grondwet toegelaten was in de periode tussen zijn goedkeuring door de NVR en het referendum zelf, en dat de stemming verward werd door het feit dat Generaal Evren tezelfdertijd voor 7 jaar verkozen werd als staatshoofd;
6. De opinies van de 3 grondwettelijke experts, die geraadpleegd werden aangaande de nieuwe grondwet in aanmerking genomen;
7. In aanmerking genomen dat er een aantal gevaren en zwakheden in de nieuwe grondwet zitten die vergaande beperkingen op de voorzieningen van de mensenrechten inhouden, de uitgebreide macht van de president van de republiek en de duidelijke tekortkomingen in de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht;
8. Denkend dat het democratisch karakter van de nieuwe grondwet voornamelijk bepaald zal worden door de manier waarop ze toegepast wordt;
9. In aanmerking genomen dat de nieuwe grondwet bedoeld is als een eerste stap in het herstel van de totale parlementaire democratie en dat ze nog volledig moet worden door een verkiezingswet, een wet op de politieke partijen, in de herfst van 1983 moet gevolgd worden door parlementsverkiezingen en het opnieuw invoeren van politieke vrijheden en persvrijheid;
10. In aanmerking genomen dat Turkije nog niet in een situatie verkeert die verzoenbaar is met het Statuut van de Raad van Europa en de ECRM, en dat dit niet het geval zal zijn tot men ziet dat een vrij verkozen parlementaire democratie op voldoende gevende manier werkt, en het volledige respect voor de mensenrechten gegarandeerd wordt;
11. Bezorgd dat verscheidene categorieën personen, inclusief vroegere parlementsleden, momenteel uitsgesloten worden voor deelneming in het democratisch proces;
12. Bezorgd over de onlangs aangenomen wetgeving en zijn toepassing zoals de wet op de universiteiten en dekreet 71 dat de politieke vrijheden verder beperkt;
13. Eraan herinnerend dat Denemarken, Frankrijk, Nederland, Noorwegen en Zweden op 1 juli 1982 de Europese Commissie voor de Mensenrechten gelijkaardige aanvragen overhandigden betreffende de beweerde overtredingen van de Europese Conventie voor de Rechten van de Mens, in overeenkomst met art 24 van de Conventie;
14. Verontrust door de nog steeds talrijke en ernstige geruchten over overtredingen van de Mensenrechten in Turkije;
15. Hevig bezorgd over de langgerekte massaprocessen zoals dat tegen de leiders van DISK;
16. Bereid om alle machten in Turkije die werken voor echte parlementaire democratie voor het vrijwaren van de mensenrechten, te steunen;

17. Bewust dat de invloed van de Raad van Europa effectiever zal zijn zo lang Turkije banden onderhoudt met de Raad van Europa;

18. Benadrukt dat het verdere lidmaatschap van Turkije bij de Raad slechts aanvaardbaar is indien alle politieke en andere fundamentele rechten en vrijheden, inclusief de rechten van minderheden, hersteld worden, en de provisies van de ECRM volledig nageleefd worden;

19. Besluit ernstig te overwegen om het Ministercomité de toepassing van art 8 van de statuten van de Raad van Europa aan te bevelen;

20. Doet ondertussen dringend een oproep tot de regering van Turkije.

- i. om de nieuwe grondwet op een democratische manier toe te passen;
- ii. een vrije discussie toe te laten, op alle gebied, over de verdere wetgeving, teneinde de grondwet toe te passen op een democratische manier, vooral de verkiezingswet en de wet op de politieke partijen;
- iii. alles te doen om voor de politieke partijen alle nodige vrijheid tot organiseren te verzekeren en zich voor te bereiden op de parlementsverkiezingen;
- iv. af te zien van zijn stemrecht in het Ministercomité tot de parlementaire democratie volledig hersteld is en ook tot Turkije opnieuw vertegenwoordigd wordt in het parlementair orgaan van de Raad van Europa,
- v. de krijgswet te beëindigen alsook de afwijking van art 15 van de ECRM;
- vi. de facultatieve clausules van de ECRM te herkennen, alsook het recht van individuele toepassing (art 25) en de verplichte jurisdictie van het Europees Hof voor de Mensenrechten (art 46);

21. Benadrukt het belang dat de organen van de Raad van Europa zo vlug mogelijk op de hoogte gebracht worden van de conclusies van de ECRM over de aanvragen ingediend tegen Turkije door Denemarken, Frankrijk, Nederland, Noorwegen en Zweden en doet een beroep op de betrokken staten om iedere kans te benutten om de procedure voor de commissie te versnellen;

22. Doet een beroep op de regeringen van de lidstaten om iedere kans te benutten om de Turkse regering te wijzen op de onontbeerlijke van een effectieve verbetering in het respekteren van de mensenrechten en van het onmiddellijk overstappen naar een echte democratie;

23. Beslist de ontwikkelingen in Turkije verder nauwgezet te volgen en verder te debatteren over de situatie ten laatste in de vergadering van januari 1984 of bij een vroegere vergadering indien de comités dit noodzakelijk achten.

MEMORANDUM DOOR M. STEINER

1. Het Subcomité voor de situatie in Turkije drukte op zijn meeting van 3 december in Parijs, de wens uit dat M. Bardens, woordvoerder van het comité voor wettelijke zaken, en ik onze inspanningen zouden samenvatten en nu, in zover het mogelijk is, een voorlopige tekst zouden voorstellen. De opgestelde resolutie is gelijk voor beide rapporteurs, behalve voor enkele punten waarover we het niet eens konden worden. (zie verder paragraaf 8) Natuurlijk is mijn standpunt gebaseerd op de intenties en suggesties die naar voor kwamen tijdens het debat van het comité voor politieke zaken in de vergadering van 20/12/1982.

2. Eerst de kwestie van het referendum. Overeenkomstig paragraaf 4 van order 413 gingen M. Bardens en M. Van den Bergh, de 2 waarnemers die het verloop van het referendum moesten volgen, van 4 tot 8 november naar Turkije. Hun rapport, dat natuurlijk enkel van toepassing is op de steden en stembureaus die ze bezochten, toont dat het referendum op technisch gebied vrij verliep. Zij merkten geen teken van druk of intimidatie; de stemming verliep in een kalme en serene sfeer en het tellen van de stemmen was publiek. De vrije aard van een referendum kan echter niet alleen afhangen van de stemmingsprocedure. Er moet tevens rekening gehouden worden met de verkiezingscampagne. In resolutie 786 bepaalde de Vergadering dat "de debatten in de Turkse Raadgevende Vergadering over het grondwetsvoorstel in de massamedia besproken werden en dat verscheidene onafhankelijke personaliteiten en individuele burgers hun standpunt en hun kritiek konden uitdrukken", maar betuigde zij haar spijt dat "bepaalde ex-politici het zwijgen opgelegd werden door dekreet 70". De situatie, die al bij al tamelijk positief was onderging een plotse verandering toen alle "nee"-propaganda twee weken vóór het referendum verboden werd. In resolutie 786 drukte de Vergadering tevens de ijdele hoop uit dat het referendum zou voorafgegaan worden door een campagne waarin alle individu's of groepen vrij waren zich uit te spreken over het voorstel, en vrij om te proberen de keuze van hun medeburgers te beïnvloeden." Het feit dat deze hoop niet in vervulling ging is een negatief aspect dat in het overzicht van de procedure van het referendum dient opgenomen worden.

3. Een meerderheid van bijna 92 percent van de stemmen keurde de tekst van de grondwet goed. Een tevens indrukwekkend deel van de bevolking - 91,27 percent - nam volgens de waarnemers enthousiast deel aan het referendum. Hoe kan dit uitgelegd worden? Bij gebrek aan precieze en concrete aanwijzingen is men verplicht te spekuleren. Misschien moeten we eerst en vooral besluiten dat het Turks stempubliek uiting gaf aan het verlangen om aan het militair regime, dat de macht greep nadat het land een heel moeilijke periode doormaakte, te ontsnappen, en hoopte dat het land nu op het goede pad is voor de democratie. Wij moeten ook niet vergeten dat Generaal Evren zelf verklaarde dat iedereen die "nee" stemde daardoor toonde dat hij het militair regime goed vond en geen verandering wenste. "Nee" aan de grondwet zou heel eenvoudig het verdere gaan van het regime betekend hebben en het verzwinden van ieder vooruitzicht voor een verandering of een terugkeer naar de democratie.

4. De drie grondwet-experten die we aanstelden deelden ons hun meningen mee over de tekst van de grondwet, meningen die heel veel waarde zullen hebben in de taak die ons wacht. Ik zal de grondwet niet in detail onderzoeken: M. Bardens zal dat doen voor het comité voor wettelijke zaken. Ik zal hier eenvoudig bepaalde conclusies trekken uit het lezen van de tekst in het licht van de opinies van de 3 experts. De grondwet kan niet als anti-democratisch beschouwd worden. Dat is de eerste conclusie die we kunnen trekken uit de opinies van de 3 experts en het is een punt dat voor ons van uiterst belang is. Tezelfdertijd werden aanzienlijke voorbehoudingen ingesloten, vooral ten opzichte van het deel van de tekst dat gaat over de bescherming van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden, talrijke clausules daarvan kunnen beperkend geïnterpreteerd worden. Het probleem is hoe de grondwet in wetten omgezet zal worden, en hoe die wetten in praktijk gebracht zullen worden. Het zal slechts mogelijk zijn de ware democratische

aard van het Turks regeringssysteem te zien op basis van de wetten die er zullen komen (inclusief eerst en vooral de wet op de politieke partijen) en het in praktijk brengen ervan. Iedere grondwet moet rekening houden met de historische achtergrond van een volk en een concrete ervaring. In de gedachten van de opstellers van de Turkse grondwet vinden we een reaktie tegen bepaalde delen van de vorige grondwet, die, volgens hen, het verval van het openbaar leven met zich meebracht of minstens mogelijk maakte. Wij noteren dus een poging om het Turkse leven te depolitiseren, vooral door een verbod voor ambtenaren, en door tussenkomst in politieke zaken bij andere verenigingen dan politieke partijen enz... De opstellers van deze tekst willen ook, op een manier die zij klaar en effectief vinden, het principe hoog houden van "geen vrijheid voor de vijanden van de vrijheid!". Deze tendens en het verlangen om het land te verrijken met een sterke uitvoerende macht zijn verstaanbaar indien we de traumatische effecten van het terrorisme in gedachten houden. Maar zij kunnen alleen gerechtvaardigd worden indien ze de werking van de democratie, volgens onze begrippen, niet in de weg staan of de mensenrechten negeren. Als we ons dan ook nog herinneren dat, door de grondwet te aanvaarden, het kiespubliek automatisch Generaal Evren benoemde als president van de republiek voor de komende 7 jaar, kunnen we hieruit concluderen dat de auteurs van de grondwet en de NVR het land een tijdje "in het gips" wilden leggen. Het blijft af te wachten of het geweld dat de democratische principes wordt aangedaan door deze gips, de hergeboorte van de Turkse democratie, langzaam maar zeker zal schaden.

5. De situatie van de mensenrechten is het onderwerp van bezorgdheid. De vervolging van de Turkse Auteursvereniging, 18 vakbondsleiders die beschuldigd worden van "kommunistische propaganda", en de relaties met onwettelijke verenigingen is een bron van angst. Tussen hen bevindt zich Orhan Apaydin, één van de voornaamste beschuldigen in het proces van het Turks Vredescomité, wiens vrijlating één van de doelstellingen van aanbeveling 938, door onze Vergadering aan het Ministercomité gericht, is. De foto's van Apaydin, die de personen van ons subcomité ontmoet hadden bij hun feitenverzameling in januari 1982, op de voorpagina van de Turkse kranten, trof ons diep; zij toonden een waardige oude man, het hoofd kaalgeschoren en gekleed in gevangenisplunje. We moeten echter met tevredenheid recente informatie toevoegen: al de personen die opgesloten zaten in verband met het proces van het Turks Vredescomité werden op 23 december door het Krijgswethof vrijgelaten.

Als resultaat van de aanklacht van 5 landen over de toestand van de mensenrechten, is de zaak Turkije nu in onderzoek bij de Commissie voor de Menschenrechten. Tot betrekking hiermee herinner ik aan para paragraaf 8 van resolutie 786, waarin de Vergadering zegt dat, gezien de huidige situatie, "het uiterst belangrijk is dat de organen van de Raad van Europa zo vlug mogelijk op de hoogte gebracht worden van de besluiten van de Europese Commissie van de Menschenrechten, en dat de betrokken staten iedere inspanning zouden benutten om de procedure te versnellen".

6. In het licht van de informatie waarover we beschikken, en die ik trachtte samen te vatten, moeten we nu een politieke beoordeling maken van de situatie in Turkije en de gevolgen voor zijn lidmaatschap bij de Raad van Europa. De beslissing die de Vergadering in januari moet nemen is zeer moeilijk wegens onze verantwoordelijkheid die voortvloeit uit de statuten van de Raad van Europa, evenals deze ten opzichte van het Turkse volk en Europa in zijn geheel.

Het beeld dat ik juist schetste is onduidelijk en we zullen verschillende argumenten moeten afwegen. De keuze die voor ons ligt is nochtans duidelijk: we vinden dat het voor Turkije het beste is lid van de Raad van Europa te blijven - alhoewel we het erover eens zijn dat Turkije momenteel niet voldoet aan de voorwaarden van art 3 van de Statuten - op voorwaarde dat de evolutie van de toestand in het land constant gevolgd wordt door het Ministercomité en onze Vergadering, vooral met betrekking tot de wetten die binnenkort bepaald moeten worden - of anders vragen we het Ministercomité om de procedure, voorzien door art 8 van de Statuten van de Raad van Europa, te starten.

7. De 2 alternatieven houden risico's in. Als de Vergadering het eerste kiest, en het proces van terugkeer naar de democratie te kampen krijgt met wetgevende of praktische obstakels, lopen we een ernstig politiek risico; de geloofwaardigheid van de Raad van Europa als verdediger van de Mensenrechten komt in het gedrang als onze politiek geen positieve, concrete resultaten oplevert.

Indien we echter het tweede alternatief kiezen zijn de gevaren de volgende:

a) de terugtrekking van Turkije uit de Raad van Europa, alhoewel dit, uit zuiver wettelijk gezichtspunt, geen einde zou maken aan de procedures ingezet voor de Europese Commissie voor Mensenrechten, zou het kunnen dat om evidente politieke redenen, het hun vervolgediging zou kunnen beletten of voor een groot deel de betekenis ervan wegnemen.

b) we zouden alle macht verliezen om in dit delicaat stadium het proces van het herstel van de democratie te beïnvloeden en men zou het ons kunnen kwalijk nemen dat we het Ministercomité zo een radikale maatregel aanraadden, op hetzelfde ogenblik dat de hoop op terugkeer naar de democratie sterker was dan ooit sinds 12 september 1980. Noch mogen de oproepen aangaande deze kwestie van vertegenwoordigers van de vroegere politieke partijen en door

onze ex-collega's van de Parlementaire Vergadering - naar wie M. Van den Bergh herhaaldelijk verwees - over het hoofd gezien worden op het ogenblik dat we een besluit nemen.

8. In het licht van de discussie die plaats had op 20 december in het comité voor politieke zaken, die suggereerde dat de meerderheid van de leden voorstander zou zijn van een tussen-oplossing, tussen de status quo en de procedure onder art 8 van het statuut, kan een derde mogelijkheid overwogen worden. Deze mogelijkheid ligt niet in een werkelijke schorsing in de strikte betekenis van het woord, aangezien er geen provisie voor schorsing is in het statuut, toch kan men zich de volgende formule voorstellen: de Turkse regering zou vrijwillig zijn deelneming aan de Ministerraad kunnen opschorten tot de instellingen opnieuw hersteld zijn, conform aan de Statuten van de Raad van Europa. Die wens zou men kunnen uitdrukken in de resolutie die tijdens de volgende zitting zal aangenomen worden.

9. Volgens wij zouden we reeds een les kunnen opsteken uit de situatie die we nu meemaken, voor het geval gelijkaardige zaken zich voordoen in de toekomst, wat we zeker niet hopen. Deze lessen betreffen volgens mij vooral de procedure. Wij weten echter dat de mogelijkheden die procedures bieden in feite vaak de substantie van de problemen bepalen. Eerst moeten we de behoefte overwegen om de Statuten te wijzigen teneinde de betekenis en de omvang van art 8 te verduidelijken. Dit is inderdaad nogal dubbelzinnig opgesteld. Verschillende studies trachten reeds de vraag te beantwoorden in hoeverre "schorsing" zoals voorzien in het artikel, als een autonome maatregel kan beschouwd worden. De opinie van juristen was aan de negatieve kant; ze vonden met andere woorden dat de statuten geen schorsing van een lidstaat voorzien, wanneer de interne situatie van een land niet conform is aan de voorwaarden omvat door artikel 3 van de statuten. Men legde er de nadruk op dat volgens art 8 schorsing van de rechten van verte-

./.

VERKEERDE VOORSTELLING VAN DE AMBASSADEUR VAN DE JUNTA

Teneinde inlichtingen te krijgen over het lot van M. Saim Akbulut, die op 8 november 1980 aangehouden werd, samen met andere vakbondsleiders van DISK, schreef Mw. Raymonde Dury, afgevaardigde bij het Europees Parlement, naar de Ambassadeur van Turkije.

Ambassadeur Faik Melek beantwoordde de brief van Mw. Dury met groteske leugens: "Ik haast me U in te lichten dat sinds 12 september 1980 geen enkele arbeider of syndikalist in Turkije vervolgd of gearresteerd werd wegens wettelijke vakbondsactiviteiten. Noch werd een syndikaat om die reden gesloten. De activiteiten van de Arbeiderscentrale DISK werden verboden wegens ernstige beschuldigingen tegen de centrale, zoals deelneming aan terroristische of anarchistische daden, medeplichtigheid aan illegale organisaties en het verlenen van morele en materiële steun aan deze organisaties. De ex-leiders van DISK staan terecht voor vrije en onafhankelijke tribunaal, conform aan de Turkse grondwet..."

In haar brief gericht aan de belanghebbenden zegt Mw. Dury: "Ik sta perplex van zijn antwoord en ik leg het U voor ter overpeinzing."

Om de Europese democraten hierbij te helpen vestigen wij eens te meer de aandacht op het requisitoir van Abdullah Bastürk (*Info-Türk Bulletin*, december 1982) en op het volgende communiqué van de Internationale Confederatie van Vrije Vakbonden:

"GROTESKE VERVORMING: De ideeën van de sekretaris-generaal van ICVV (M. John Vanderveken, die van 14 tot 19 december naar Turkije ging, teneinde ter plaatse de evolutie van de situatie op te nemen) over het proces van DISK werden op groteske wijze vervormd door het informatieblad van de Turkse regering NEWSPOT, dat verdeeld wordt onder de diplomaten en andere buitenlandse vertegenwoordigingen in Ankara. In zijn uitgave in het engels laat Newspot aan Vanderveken zeggen dat het proces absoluut rechtvaardig verliep. Nooit legde hij dergelijke verklaring af. Hij zei integendeel tegen de journalisten dat de delegatie geen enkel bewijs kon vinden dat de beschuldigten daden van geweld gepleegd hadden. Men kan zich eerder inbeelden dat ze terechtstaan wegens hun opinies. Vanderveken insisterde op het feit dat ICVV verder zal gaan met hulpverlening aan slachtoffers van dergelijke processen. Bij zijn ontmoeting met de Turkse premier ondernam Vanderveken stappen teneinde de vrijlating te bekomen van al degenen die op dit ogenblik terechtstaan wegens hun opinies". (*Internationaal Vakbondsnieuws*, tweemaandelijks tijdschrift van de Internationale Confederatie van Vrije Vakbonden, 10 januari 1983)

genwoordiging van een staat, gepaard gaat met een verzoek, geadresseerd door het Ministercomité aan die staat, om "zich terug te trekken volgens art 7". Schorsing van het vertegenwoordigingsrecht zou dus slechts een voorbereidend stadium zijn in de totale afwijzing van de betrokken staat. In feite "kan het comité, wanneer het lid dit verzoek niet inwilligt, beslissen dat het niet langer lid is van de Raad vanaf de

dag die het comité zal bepalen".

Ten tweede lijkt het tevens belangrijk om te voorzien dat een staat, beschuldigd van schending van een bepaling van de statuten, niet kan deelnemen aan stemmingen in het Ministercomité over zaken met betrekking tot de desbetreffende beschuldiging; de aanwezigheid in de betreffende discussie zou wel te verstaan toegelaten zijn.

STAATSTERREUR

STRAFFEN WORDEN ZWAARDER

Op 22 januari nam de Nationale Veiligheidsraad een wet aan die de Turkse Strafwet wijzigt. De veranderingen in artikel 141, 142 en 163 van de Turkse Strafwet brengen met zich mee dat de gevangenisstraffen voor hen die "separatistische organisaties" oprichten, van 3 jaar op 15 jaar gebracht worden, voor het propageren van "separatisme" van 3 jaar op 10 jaar, voor het stichten van "fundamentalistische" organisaties van 7 jaar op 12 jaar en voor het maken van "fundamentalistische" propaganda van 5 jaar op 10 jaar.

ONDERZOEK IN HET HELE LAND

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken maakte op 15 december 1982 bekend dat de Veiligheidsdiensten een onderzoek instellen aangaande 327.000 personen. De meerderheid hiervan zijn personen die een paspoort vroegen om naar het buitenland te reizen. Het Ministerie kloeg over het gebrek aan personeel om dit onderzoek te voeren.

MEER MACHT VOOR COMMANDANTEN

Naar aanleiding van de wetgeving op het krijgswetregime, die op 17 december 1982 door de Nationale Veiligheidsraad goedgekeurd werd, mogen de krijgswetcommandanten opdracht geven om alle audio-visuele middelen, zoals platen, en films enz... die propaganda tegen het regime bevatten, in beslag te nemen.

MASSA - PROCESSEN

Begin dit jaar begonnen 2 van de grootste massa-processen van Turkije, met in totaal 446 eisen voor doodstraf. 740 inwoners van Fatsa, aan de Zwarte Zee, werden op 12 januari in Amasya voor het militair tribunaal gebracht, op beschuldiging lid te zijn van Revolutionaire Weg (Dev-Yol), en het installeren van een volksbestuur in de stad. 220 beschuldigen kunnen de doodstraf krijgen. Onder hen is ook de verkozen burgemeester van de stad, M. Fikri Sönmez.

M. Sönmez stelde zich kandidaat voor het burgemeesterschap, werd gesteund door alle linkse organisaties, en won in 1979. Na zijn verkiezing probeerde men verschillende instellingen op te richten ten dienste van de inwoners van de stad, daarom werd Fatsa beschouwd als een "bevrijde zone" in de linkse beweging. Vóór de coup echter hielden de militairen een raid in de stad teneinde deze volksadministratie te onderdrukken. Na de coup werden Sönmez en duizenden inwoners gearresteerd, gefolterd en onmenselijk behandeld in militaire gevangenissen.

Een ander massa-proces begon op 6 januari in Diyarbakir tegen 375 militanten van de Arbeiders-

partij van Koerdistan (PKK), 186 van hen kunnen de doodstraf krijgen.

Andere politieke processen die in december begonnen worden hierna opgesomd. Het aantal eisen voor de doodstraf staat vermeld tussen haakjes, na het aantal beschuldigen:

Revolutionaire Kommunistische Partij van Turkije (TDKP): 9.12 in Izmir: 22(-), 29.12 in Istanbul: 272(32).

Kommunistische Partij van Turkije/Marxistisch-Leninistisch (TKP/ML): 8.12 in Istanbul: 39(3).

Bevrijding: 4.12 in Istanbul: 48(-).

Arbeidspartij van Koerdistan (KIP): 15.12 in Diyarbakir: 35(-).

Rechtse groeperingen: 9.12 in Istanbul: 37(10), 17.12 in Adana: 94(41).

Zo steeg het aantal eisen voor doodstraf voor politieke beschuldigingen tot 5.464.

VAKBONDSPROCESSEN

De militaire aanklager van Istanbul ging verder met het openen van processen tegen de leiders van de vakbonden die aangesloten waren bij DISK:

2 DEC: 20 ambtenaren van de Vakbond van Keramiek-werkers.

11 DEC: 15 ambtenaren van de Vakbond voor Ziekenhuiswerkers.

13 DEC: 24 ambtenaren van de Vakbond voor Bankbedienden.

14 DEC: 22 ambtenaren van de Vakbond voor Arbeiders in de Publieke Sektor.

22 DEC: 41 arbeiders van de Vakbond voor Hotel- en Restaurant-bedienden. Voor allen wordt 20 jaar gevangenis gevraagd.

Ook werden rechterlijke procedures ingespannen tegen 7 ambtenaren van de Kamer van Scheikundigen van Istanbul en 5 ambtenaren van het Volkshuis van Artvin wegens hun verklaringen over het regime.

Een lokaal gerechtshof van Ankara besloot op 19 december 1982 de Boekhoudersvereniging, de Vereniging van Staatspersoneel en de Volksvereniging van Dikmen te sluiten.

VEROORDELINGEN

2 Dec: Een persoon kreeg de doodstraf en 5 anderen kregen 20 jaar gevangenis in Erzurum.

9 Dec: In Ankara werden 4 beschuldigen van TKP/Stem van de Arbeider tot levenslang veroordeeld en 3 anderen elk tot 15 jaar gevangenis.

13 Dec: 4 personen tot levenslang en 17 anderen elk tot 17 jaar gevangenis in Erzincan.

15 Dec: 10 leden van de Vereniging van Patriotische Revolutionaire Jeugd tot elk 10 jaar gevangenis in Istanbul.

15 Dec: In Adana werd een links militant ter dood veroordeeld en in Izmir 2 rechtsen.

16 Dec: In Adana werden 5 personen veroordeeld tot gevangenisstraffen tot 10 jaar.

18 Dec: 20 linkse militanten werden veroordeeld tot gevangenisstraffen tot 25 jaar in Erzurum.

19 Dec: In Adana werden 4 personen elk veroordeeld tot 36 jaar gevangenis.

24 Dec: Een persoon die ervan verdacht wordt lid te zijn van TKP/Stem van de Arbeider werd in Izmir tot 6 jaar en 8 maanden gevangenis veroordeeld.

25 Dec: In Gölcük werden 13 personen veroordeeld tot gevangenisstraffen tot 16 jaar wegens hun toetreding tot THKP/C.

30 Dec: Twee personen werden in Adana ieder tot 32 jaar gevangenis veroordeeld, in Izmir 11 personen tot elk 8 jaar, in Ankara 12 leden van Bevrijding tot elk 7 jaar en 3 leden van Dev-Yol tot elk 5 jaar.

30 Dec: Het proces van 259 veronderstelde leden van de KP Van Turkije (TKP) eindigde in Gölcük. 149 personen werden veroordeeld tot gevangenisstraffen van 4 tot 10 jaar. 110 personen werden vrijgesproken.

TERECHTSTELLINGEN

Op 30 en 31 december werden 3 ter dood veroordeelden, Muzaffer Oner, Fevzi Uyguntürk en Kazim Ergün, opgehangen in de gevangenis van Amasya, Afyon en Aksehir.

De families van 1880 gevangenen, die oog in oog staan met de doodstraf wegens politieke activiteiten, deden een beroep op de overheid om de doodstraf om te zetten in levenslange opsluiting. In hun petitie, gericht aan de Raadgevende Vergadering, zeggen ze dat ze hun actie opzettelijk lieten samenvallen met de 34ste verjaardag van de ondertekening van de Internationale Conventie van de Rechten van de Mens, die het recht op leven garandeert.

MENSENJACHTEN

Ondanks het feit dat er een felle repressie gevoerd wordt in het hele land, gingen de verzetsgroepen verder met hun clandestiene activiteiten. De veiligheidsdienst arresteerde in december 1982 419 linkse militanten:

- Arbeiderspartij van Koerdistan: 12 in Kars
- KPT/ML: 23 in Izmir, 41 in Kocaeli.
- Revolutionaire KP van Turkije: 11 in Izmir, 42 in Istanbul.
- Dev-Sol: 15 in Istanbul.
- KPT: 69 in Diyarbakir.
- Nationale Bevrijding van Koerdistan (KUK): 26 in Elazig.
- KP van de Arbeid (TKEP): 19 in Erzurum, 29 in Diyarbakir.
- Urgentiegroep: 3 in Istanbul, 81 in Hatay, 12 in Diyarbakir.
- Rızgari en THKP/C: 24 in Ankara.
- KPT en Bevrijding: 12 in Antalya.

TIP - LEDEN VRIJGELATEN

Het militair tribunaal van Istanbul liet nog 5 beschuldigen in het proces van de Arbeiderspartij van Turkije (TIP) vrij. Onder hen bevinden zich tevens de leden van het centraal comité van de partij, die op het proces beweerden niet marxistisch-leninistisch te zijn en nooit van plan te zijn geweest het kommunisme te vestigen in Turkije.

De veroordeling tot 8 jaar gevangenis van de voorzitter van deze partij, Mw. Behice Boran, werd door het Militaire Hof van Kassatie nietig verklaard.

FOLTERINGEN

Op het proces van PKK in Diyarbakir zei beschuldigde Fatma Celik op 30 december 1982 het volgende: "De foltering die ik moest ondergaan is de zwaarste straf voor mij. Door die foltering verzwakte mijn geheugen en ik herinner me de naam van mijn moeder niet meer."

Op 7 december 1982, op het proces van Dev-Yol, verklaarden de advocaten van de verdediging dat hun cliënten 90 dagen opgesloten werden zonder bevel tot inhechtenisneming, en dat ze onmenselijk gefolterd werden teneinde gedwongen verklaringen af te leggen.

In Erzurum werden op 12 december 4 politiemannen elk tot 3 jaar gevangenis veroordeeld wegens het folteren van een Koerdische militant in een gevangenis.

VERVOLGING VAN INTELLEKTUELEN

Het proces van de Turkse Auteursvereniging (TYS) begon op 6 januari voor het militair tribunaal van Istanbul. 18 voornamen schrijvers en artiesten van het land worden ervan beschuldigd de vereniging te transformeren in een revolutionaire organisatie, en de militaire aanklager vroeg voor ieder van hen 15 jaar gevangenis. De beschuldiging werd gebaseerd op de samenwerking van de Vereniging met DISK, en het organiseren van een soirée om de nagedachtenis te vieren van de grootste Turkse dichter, Nazim Hikmet, die in 1963 in verbanning stierf. (Voor lijst beschuldigen zie vorig Bulletin)

Anderzijds werd humorist Azis Nesin, beschuldigde nr 1 in dit proces, op 15 december 1982 ondervraagd door de militaire procureur in verband met het onderzoek over het Turkse Vredescomité.

Hoewel alle gevangenen van deze zaak op 24 december door het militaire hof vrijgelaten werden, stelt de militaire procureur nog steeds vervolging in tegen 220 personen die zouden meegewerkt hebben met het comité.

7 Dec: Ramazan Güntay, redakteur van het blad Sebil, werd in Istanbul tot 6 maand gevangenis veroordeeld.

9 Dec: Journalist Akin Simav werd tot 10 jaar gevangenis en 3 maand huisarrest veroordeeld in Ankara wegens het beledigen van ex-premier Demirel in een artikel.

9 Dec: Yilmaz Günay, die de eerste prijs kreeg te Cannes, werd door het militair tribunaal van Istanbul veroordeeld tot 7 jaar en 6 maanden gevangenis, wegens een artikel dat hij in een blad schreef vóór de militaire coup. Op 6 januari maakte de Turkse regering bekend dat de beroemde cineast niet langer de Turkse nationaliteit heeft. In hetzelfde dekreet verliest ook folksinger Cem Karaca zijn nationaliteit.

10 Dec: In Erzurum werd een 21-jarige gemeentebediende, Mw. Sengul Ozay, in beschuldiging gesteld wegens het prijzen van het kommunisme tijdens haar ingangsexamen.

10 Dec: Mehmet Ozgen, de uitgever van het blad Bagimsız Türkiye, werd door een militair tribunaal van Istanbul veroordeeld tot 16 jaar en 3 maanden gevangenis. Diezelfde dag veroordeelde een ander militair tribunaal Aydogan Büyükközü, de uitgever van het dagblad Aydinlik, tot anderhalf jaar gevangenis.

17 Dec: Universiteitsprofessor Server Tanilli staat voor het Pershof van Istanbul bij verstek terecht wegens een pamflet dat hij schreef vóór de coup. Hij wordt ervan beschuldigd het kommunisme te prijzen in zijn pamflet dat de titel draagt "Leugens van het

./..

Fascisme"; de aanklager vraagt 3 jaar gevangenis. Professor Tanilli werd 4 jaar geleden neergeschoten door de Grijsse Wolven en werd toen verlamd. Momenteel is hij gastprofessor in Strasbourg.

24 Dec: De uitgever van het blad Savas Yolu, Candemir Ozer, werd tot 14 jaar en 10 maanden gevangenis veroordeeld wegens kommunistische propaganda.

26 Dec: Fehmi Isiklar, secretaris-generaal van DISK, werd door het militair tribunaal van Istanbul tot 6 maand gevangenis veroordeeld wegens een artikel dat hij schreef in 1975.

30 Dec: Advokaat Turgan Arınır werd in Istanbul gearresteerd op beschuldiging van het aansluiten bij een clandestiene organisatie.

30 Dec: Universiteitsprofessor Sadi Ozansu en twee vrienden van hem werden elk tot 8 jaar gevangenis veroordeeld door een militair hof van Istanbul, op beschuldiging een Trotskistische organisatie gevormd te hebben.

PUBLIKATIEVERBOD

3 Dec: Het dagblad Günaydin werd door de krijgswetoverheid voor onbepaalde tijd gesloten omdat het details publiceerde over de handelsoorlog die zou aan de gang zijn tussen Turkije en Frankrijk. Het blad verscheen opnieuw op 11 december 1982.

10 Dec: De krijgswetauthoriteiten verboden de publikatie en verspreiding van het dagblad Türkiye.

12 Dec: De krijgswetauthoriteiten gaven bevel tot inbeslagneming van alle boeken die in 1979 uit de Sovjet-Unie kwamen. Deze import vloeiende voort uit een handelsakkoord van 60.000 dollar tussen de twee landen.

13 Dec: De Ministerraad verbood per dekreet de introductie van 10 verschillende publikaties in het land. Daarbij is ook het Turks nieuwsblad van de Duitse Vakbond voor Metaalarbeiders (IG Metall) dat uitgegeven wordt door de Turkse leden van de vakbond.

14 Dec: De krijgswetoverheid verbood in 6 westerse provincies van Turkije de verspreiding van het dagblad Hürriyet.

EEN GENERAAL VOOR DE TV

De regering benoemde de gepensioneerde legergeneraal S. Oztekin tot secretaris-generaal van de Turkse radio en TV (TRT). Alle sleutelposities van TRT, inclusief de directeur-generaal, zijn sinds de coup van 12 september 1980 in handen van de militairen.

CHAOS OP DE UNIVERSITEITEN

De laatste maand werden 200 professoren en assistenten van de 4 universiteiten van Ankara ontslagen. Naar aanleiding hiervan namen 10 professoren ontslag uit protest.

De moeilijkheden op de Turkse universiteiten begonnen met de controversale wet die de oprichting meebracht van een 25-ledige Hogere Onderwijsraad, bekend als "YOK", die het centraal bestuur is van de 27 universiteiten van Turkije, hun 6723 professoren, 12.000 assistenten en leraars en ongeveer 350.000 studenten.

De leden van YOK werden benoemd door de president van de republiek. De nieuwe grondwet bepaalt tevens dat de president de rektors van de universiteiten mag benoemen. De rektors benoemen dekens die dan departementshoofden aanstellen. Zo'n departementshoofd maakt of breekt de carrière van academici die als vijand van het regime beschouwd worden.

Onder druk hiervan namen het laatste jaar 96 profs, de meeste van de prestigieuze Technische Universiteit van het Midden-Oosten en de Technische Universiteit van Istanbul, ontslag; zij aanvaardden jobs in de privé-sector of in landen zoals Saoedi-Arabië.

Ieder jaar wil een half miljoen studenten naar de universiteiten die echter maar plaats hebben voor 120.000 personen. Sportzalen worden in leszalen ver-

./..

IMMIGRATIE

- Naar aanleiding van de oproep van de Vlaamse ACOD, kwamen in Antwerpen verschillende democratische groeperingen samen om te protesteren tegen het feit dat de VMO, een neo-fascistische organisatie, van de overheid toelating kreeg om te betogen. Toen zowat 400 leden van de Vlaamse Militanten Orde begonnen te betogen, spandoeken met zich meedragens waarop te lezen stond "geen stemrecht voor immigranten-arbeiders", begonnen de incidenten, toen de veiligheidsdiensten, meedragend de tegen-demonstranten tegenhielden. Verschillende personen werden bij de incidenten gewond.

- Op 18 december betoogden 2000 personen tegen het fascisme. De demonstranten vroegen vooral om stemrecht voor vreemde arbeiders in België. Ook vroegen ze alle privé-milities te verbieden. Ze eisten tevens de vrijlating van de personen die nog opgesloten waren ten gevolge van de VMO-betoging.

- Volgens het weekblad Stern oordeelde het Hogere Hof van Beheer van West-Duitsland dat het statuut van politiek vluchteling niet langer toegekend zal worden aan personen die Turkije ontvluchtten met de bewering dat de minoriteiten in dat land onderdrukt worden. Als gevolg van dit oordeel werd het verzoek van de Koerdische advocaat Serafettin Kaya, door een lager hof verworpen, ondanks het feit dat deze persoon na de coup in Turkije gefolterd werd en veroordeeld tot 8 jaar gevangenis. De gelijkaardige verzoeken van 5 leden van DISK werden door de Duitse overheid onder hetzelfde voorwendsel afgewezen. (8.12)

- Een 52-jarig Turks arbeider, Ismail Ketikli, stierf op zijn werk toen hij toch ging werken alhoewel hij zwaar ziek was, dit omdat hij bang was zijn werk te verliezen. (10.12)

- In Hamburg pleegde Hüseyin Ergün, een 22-jarig Turks arbeider en vader van 2 kinderen, in een depressieve bui zelfmoord.

- Uit protest tegen de beperking van sociale vergoedingen die toegekend worden aan kinderen van immigranten-arbeiders kwamen ongeveer 10.000 personen samen in Den Haag, Nederland. De voorzitter van de Nederlandse vakbond FNV, Wim Kok, zei in zijn toespraak: "Eerst kwamen de racistische daden alleen van bepaalde organisaties. Nu echter handelt de Nederlandse regering op dezelfde manier." (13.12)

- In Oostenrijk werd een nieuwe racistische organisatie gesticht genaamd "Strijd tegen de Integratie van Vreemdelingen"

- Volgens de Duitse TV keren iedere dag 200 Turkse families uit West-Duitsland terug naar Turkije. (22.12)

- Een 56-jarige Turkse arbeider, Sükrü Mecitalan, werd in Istanbul gearresteerd op beschuldiging Duitse politieke publikaties het land binnengebracht te hebben. De aanklager eist 5 jaar gevangenis voor hem. (24.12)

- De Minister van Immigratie, Anita Gradin, maakte bekend dat de Zweedse regering een commissie aanstelde om de deelnamevoorwaarden te bepalen voor vreemdelingen in de komende parlementsverkiezingen in Zweden. Volgens een enquête was het aandeel van vreemdelingen in de stemming tijdens plaatselijke en regionale verkiezingen ongeveer 60 ten honderd, en over het algemeen stemden ze voor de sociaal-demokratische partij. (28.12)

- Op initiatief van de Turkse regering werden 23 Turkse moskees in België aangesloten bij een nieuwe instelling: de Turkse Islamitische Stichting, die tot doel heeft de Turkse Islamitische Gemeenschap onder controle te brengen. Onder de stichters van deze nieuwe instelling zijn onder andere Tayyar ALTÜKULAÇ, de voorzitter van het departement voor religieuze zaken van Turkije en enkele attachés van de Turkse ambassade in Brussel. (29.12)

anderd. De meeste universiteiten hebben een tekort aan laboratoria. Zij hebben slaapruijnte voor slechts 20 procent van de studenten. Als remedie daartegen besloot YOK 15 nieuwe universiteiten op te richten. Om aan de behoefte van onderwijspersoneel voor deze nieuwe universiteiten te voldoen besloot YOK een "rotatie"-systeem in te voeren, dat er uit bestaat dat

universiteitsprofessoren tijdens hun carrière verscheidene malen van de ene naar de andere universiteit verhuizen. Dit systeem veroorzaakte onrust en sommigen verkozen hun carrière te stoppen.

Deze brainwash veroorzaakt de ontarding van het hoger onderwijs en wie ontslag neemt wordt vervangen door partizanen van het regime

SOCIALE LEVEN

De bijzondere commissie, bestaande uit vertegenwoordigers van de regering, werkgevers en de arbeidersconfederatie TURK-IS, besloot het minimummaandloon van 7000 TL (35 \$ dollar) op 10.000 TL (50 \$ dollar) te brengen.

Volgens een enquête, gepubliceerd door het dagblad Cumhuriyet op 15 januari 1983, heeft een vrijgezel-arbeider minimum 30.000 TL per maand nodig. Een arbeidersfamilie van 4 personen heeft meer dan 60.000 TL per maand nodig.

Desondanks waren de vertegenwoordigers van TURK-IS, die met de beslissing instemden, tevreden

met het nieuw minimum-loon. Naar aanleiding van deze verklaring onthulde het dagblad Tercüman dat deze vakbondsbeambten een maandsalaris krijgen van 60 á 80.000 TL, exclusief premies en bonus.

Een andere enquête van Cumhuriyet, die verscheen op 13 januari 1983, zegt dat een arbeider in 1982 4 uur en 26 minuten moest werken voor een maaltijd, terwijl dat in 1978 2 uur en 20 minuten was.

Een nieuwe dreiging voor de arbeiders: de Hoge Scheidsrechterlijke Raad besloot dat een arbeider ontslagen mag worden wanneer hij zijn werkgever of één van diens familieleden beledigt.

INTERNATIONALE RELATIES

TURKIJE - VS

Het probleem omtrent de Turkse steun aan de Rapid Deployment Force nam nieuwe afmetingen aan in december nadat Turkije en de VS op 29 november in Brussel een nieuw akkoord tekenden. Dit akkoord, dat de climax lijkt in de speculatie over de Turkse "bijdrage" tot de RDF, bepaalt de bouw van nieuwe luchtvelDEN, de modernisering van bestaande en het geeft de VS het recht op militaire stockering op Turks gebied.

In het kader van dit nieuw akkoord kreeg Turkije in december het bezoek van 2 hoge VS-officieren: de commandant van de zuidelijke vleugel van de NAVO en commandant van de zesde vloot William H' Rowden, kwam op 3 december aan in Ankara; de commandant van de Zuideuropese geallieerde luchtmacht op 7/12.

Juist na deze bezoeken werd gemeld dat de VS een nieuw militair bestuur zullen installeren in het gebied van het Midden-Oosten ter verdediging van de VS-belangen in het Golfgebied en de Indische Oceaan.

De VS en Turkije tekenden op 17 december trouwens een akkoord voor de eerste tranche van 200 miljoen dollar van de 350 miljoen dollar economische hulp die Turkije van de VS krijgt voor 1(* j.

TURKIJE - EUROPA

Hans Dietrich Genscher zei, in zijn capaciteit van voorzitter van de EEG-Ministerraad, dat de Gemeenschap van Ankara verwacht dat het proces van terugkeer naar de democratie verdergaat, vooraleer het akkoord tussen de 2 partijen te reaktiveren. Zich tot het Europees Parlement richtend, voegde Genscher toe dat de 10 zich ervan moeten vergewissen dat hun individuele schikkingen het akkoord met Turkije niet nadelig beïnvloeden.

TURKIJE - SOCIALISTISCHE LANDEN

De laatste maanden was er een aanzienlijke verbetering in de relaties tussen Turkije en de socialistische landen.

Na zijn bezoek aan Joegoslavië in september, bezocht de chef van de militaire junta, Generaal Evren, in december 1982 de Volksrepubliek China.

Na "warm" verwelkomd te zijn door de Chinese leiders op 13 december, sloot Evren een reeks overeenkomsten met de Volksrepubliek, op cultureel, commercieel en economisch gebied. In dit kader werd een Turks-Chinese gemengde commissie opgericht, die de bilaterale samenwerking tussen Turkse en Chinese economische sectoren moet regelen. Generaal Evren beloofde tevens het aantal Turkse studenten die naar China gezonden worden te verhogen.

Tijdens zijn 2 weken durende reis naar het Verre Oosten bezocht Evren tevens Pakistan, Indonesië, Zuid-Korea en Bangla Desh.

Anderzijds was de Turkse aanwezigheid van de Turkse premier Ulusu op de begrafenis van Leonid Breznev, een keerpunt in de relaties tussen Turkije en de USSR.

De Turkse Minister van Buitenlandse Zaken, Ilter Türkmen bracht eind november een bezoek aan Moskou waar hij ontvangen werd door Sovjet-premier Tikhonov. Bij zijn terugkeer zei Türkmen dat zijn bezoek bijgedragen had tot de goede relaties tussen Turkije en de Sovjet-Unie en dat de economische en technische samenwerking tussen de 2 landen opgevoerd zal worden.

Op 23 november bezocht de Hongaarse premier György Lazar Turkije en sprak met Generaal Evren en andere officiële ambtenaren teneinde de economische relaties te verbeteren.